

Vergaderjaar 2006–2007

29 936

Regels inzake de beëdiging van tolken en vertalers en de kwaliteit en de integriteit van beëdigde tolken en vertalers (Wet beëdigde tolken en vertalers)

C

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 4 september 2007

Met belangstelling heb ik kennis genomen van de reactie van de fracties van VVD en CDA. Het doet mij genoegen dat de leden van de CDA-fractie het wetsvoorstel begroeten als een belangrijke stap voorwaarts voor tolken en vertalers en voor degenen die zijn aangewezen op de diensten van tolken en vertalers. De leden van de genoemde fracties hebben bij onderdelen van het wetsvoorstel nog vragen gesteld en opmerkingen gemaakt, waarop ik in het navolgende zal ingaan. Ik houd daarbij de volgorde en de indeling van het voorlopig verslag aan.

Verklaring omtrent het gedrag

De leden van de VVD-fractie wezen op de uiteenlopende woordkeuze waar het betreft de recentheid van de verklaring omtrent het gedrag (hierna ook: vog). Ik hecht eraan het gekozen stelsel en de woordkeuze daarbij nog eens uiteen te zetten.

In artikel 4, tweede lid, is bepaald dat een tolk of vertaler bij de aanvraag tot (eerste) inschrijving een verklaring omtrent het gedrag overlegt, als bedoeld in de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens. Overeenkomstig artikel 28 van die wet wordt zo'n verklaring afgegeven, indien uit een onderzoek met betrekking tot het gedrag van de betrokkene, gelet op het risico voor de samenleving *in verband met het doel waarvoor de afgifte is gevraagd*, niet is gebleken van bezwaren tegen betrokkene. De verklaring wordt dus gevraagd zuiver en alleen met het oog op de (eerste) inschrijving in het register. De vog heeft twee relevante kenmerken: zij is altijd doelbepaald én tijdgebonden. Degene die een vog overgelegd wil hebben moet controleren of de aan hem overgelegde vog in dat opzicht ook klopt. Als dat niet het geval is, mag hij de vog weigeren. De doelbepaling bepaalt immers de wijze van wegen. De tijdgebondenheid staat niet in de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens, maar volgt uit de aard van het instrument. Hoe recent de vog moet zijn, wordt dus in feite bepaald door degene die inzicht in de integriteit wil hebben, in casu degene die beslist over de inschrijving in het register. Dit wordt in de voorlichting over het instrument ook gemeld. Daarom is er geen aanleiding in artikel 4 van het onderhavige wetsvoorstel te bepalen dat de verklaring «recent» moet zijn, of niet ouder mag zijn dan drie maanden.

De inschrijving in het register geldt voor vijf jaar. In bijzondere gevallen

kan een opdrachtgever echter – op grond van artikel 31 of 33 – verlangen dat de tolk of vertaler toch nog een nieuwe vog overlegt, namelijk indien de bijzondere aard van de werkzaamheden dit vereist. Hier is het woord «recent» opgenomen om zeker te stellen dat de tolk of vertaler niet zomaar kan volstaan met de verklaring die destijds is afgegeven met het oog op de inschrijving in het register. De opdrachtgever kan er immers belang bij hebben dat het gedrag van betrokkene juist van de afgelopen jaren, maanden of zelfs weken wordt betrokken bij de afgifte van de verklaring. Daarom is in de artikelen 31 en 33 géén specifieke tijdsbepaling opgenomen over de recentheid van de verklaring: hoe recent de vog moet zijn, wordt bepaald door degene die inzicht in de integriteit wil hebben, in casu de opdrachtgever.

Een tijdsbepaling is echter wél opgenomen in artikel 8, waar het betreft de *verlenging* van de inschrijving in het register. Men denke aan de situatie waarin aan een tolk of vertaler, sinds zijn eerste inschrijving in het register, meermalen op de voet van artikel 31 of 33 een verklaring omtrent het gedrag is afgegeven, wellicht zelfs nog vrij kort voordat verlenging van de inschrijving noodzakelijk is. Uit artikel 8, tweede lid, blijkt nu duidelijk in welk geval er dan toch in ieder geval een nieuwe verklaring moet worden overgelegd: de verklaring mag niet ouder zijn dan drie maanden. In de algemene maatregel van bestuur (op grond van artikel 4, vijfde lid, juncto artikel 8, tweede lid) zullen hierover zondig nadere procedureregels gesteld kunnen worden.

Taalgebruik in het wetsvoorstel

De leden de VVD-fractie wijzen mij op een paar verschrijvingen in het wetsvoorstel. Met deze leden ben ik van oordeel dat deze verschrijvingen voor herstel in aanmerking komen. Ik zal deze verschrijvingen herstellen in de justiebrede reparatiewet die thans ter hand wordt genomen.

Positie van tolken en vertalers

De leden van de CDA-fractie signaleren dat verdere professionalisering van tolken en vertalers van belang is. Ik deel deze opvatting. Vooralsnog kennen beide beroepen geen helder beroepsprofiel en zo er een beroepsprofiel is wordt dat veelal door de afnemers van de diensten vastgesteld en niet zoals gebruikelijk door de beroepsgroepen zelf. Anders dan bij andere beroepsgroepen het geval is, dragen wetenschap en onderwijs niet in belangrijke mate bij aan het vormgeven van het niveau van beroepsuitoefening. Het debat over de kwaliteit van tolk- en vertaaldiensten wordt voornamelijk door anderen – afnemers, opleiders, subdiënten en intermediairs – gevoerd.

De vorming van een stevige beroepsorganisatie van waaruit de ontwikkeling van duidelijke beroepsprofielen en instrumenten voor kwaliteitsborging ter hand worden genomen kan de positie van tolken en vertalers versterken. Om die reden heeft de toenmalige Minister van Justitie in 2003 een onafhankelijke procesmanager gevraagd een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheid tot een branchevereniging te komen. Eén en ander heeft geleid tot een conferentie waarin alle betrokkenen hebben besloten deel te nemen aan traject tot de vorming van een branchevereniging. In 2005 is een aantal partijen uit de stuurgroep gestapt, die tot taak had de vorming van branchevereniging voor te bereiden. Reden hiervoor was het gebrek aan wederzijds vertrouwen én onvoldoende vertrouwen in het proces. Na deze impasse is met alle betrokkenen gesproken over de weg waarlangs een brancheorganisatie tot stand kan komen. Uit deze gesprekken is naar voren gekomen dat men daar thans nog niet aan toe is. De onderlinge meningsverschillen bleken te groot. Ik hoop dat met de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel – dat een belangrijke erkenning van beide beroepsgroepen vormt – de verschillen wel

overbrugbaar worden. Van mijn kant ben ik graag bereid het overleg hierover met tolken en vertalers te voeren.

Opleiding

De aan het woord zijnde leden constateren dat de betrokkenheid van de overheid ten aanzien van kwaliteitsbewaking op het terrein van tolken en vertalers na een eerdere periode van terughoudendheid thans mede onder invloed van Europese ontwikkelingen weer toeneemt. In dit verband wijzen deze leden erop dat tolken en vertalers voor hun taken voldoende toegerust moeten zijn en dat waarborgen voor de kwaliteit geboden moeten worden. In dat kader vragen deze leden of het met oog op het bepaalde in de artikelen 3 en 4 van het wetsontwerp wenselijk is de opleidingen geheel aan de vrije markt over te laten. Tolken en vertalers die een opleiding afronden, moeten voldoende voor een goede zelfstandige beroepsuitoefening geëquipeerd zijn. De basis hiervoor wordt gevormd door een goede samenwerking tussen opleiding en praktijk. Wat betreft vertalers doet de markt in toenemende mate zijn werk. Er is een redelijk aanbod aan opleidingen en aanbieders van opleidingen zoeken in toenemende mate contacten met de praktijk. Door onder andere de Association of Translation Agencies en ITV Hogeschool voor Tolken & Vertalen is onlangs een congres georganiseerd over de afstemming tussen vraag en aanbod op de vertaalmarkt. Wat betreft tolken is van belang dat in opdracht van Justitie door het Kernteam Kwaliteitsnormering specifiek voor het domein van politie en justitie in ruim 40 talen bijscholingsmodules en toetsen zijn ontwikkeld. In de periode 2001 tot en met 2005 zijn door het Kernteam ruim 1760 toetsen afgenomen. De werkgroep Taaltoetsing van de universiteit van Leiden heeft zich bereid getoond deze bijscholingsmodules en toetsen voor een redelijke vergoeding aan te bieden. Daarnaast worden door de Stichting Instituut van Gerechtstolken en -Vertalers (SIGV) in 17 talen voor gerechtstolken en juridische vertalers cursussen en toetsen verzorgd. Deze stichting functioneert als een kenniscentrum op het gebied van gerechtstolken en -vertalers en organiseert ook permanente educatie én taalonafhankelijke cursussen en toetsen. Er is dus momenteel een redelijk aanbod van opleidingen en toetsen om te waarborgen dat tolken en vertalers voor hun taak geëquipeerd zijn. Dat neemt niet weg dat er talen zijn waarvoor door de markt geen opleidingen of toetsen worden aangeboden. Het te vormen Kwaliteitsinstituut krijgt mede tot taak de kloof tussen vraag en aanbod te overbruggen en de ontwikkeling te stimuleren van opleidingen toegesneden op de beroepsuitoefening van tolken en vertalers.

In antwoord op de vraag van de leden van de CDA-fractie kan ik melden dat het beheer van het register in handen zal worden gelegd van de Raad voor rechtsbijstand te Den Bosch. Deze Raad beheert thans al het Kwaliteitsregister tolken en vertalers en het register van gecertificeerde bewindvoerder ten behoeve van de uitvoering van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP) (<http://www.ktv.rvr.org/> en <http://www.wsnp.rvr.org/>).

Het salaris

De aan het woord zijnde leden veronderstellen een mogelijke opwaartse druk op de salarissen van tolken en vertalers als gevolg van het stellen van de kwaliteitseisen. Zij vragen of er in dit kader al enige ervaring is opgedaan met de effecten van de beëindiging van de activiteiten van de Stichting Tolk- en Vertaalcentrum Nederland en de aanbesteding van deze werkzaamheden aan Manpower Business Solutions. Het contract met Manpower Business Solutions is ingegaan op 1 januari 2006. De periode is nog te kort om al een goed beeld te kunnen geven van mogelijke

effecten op de honorering van tolken en vertalers. Er zijn geen signalen die op verandering in de kwaliteit van het niveau van dienstverlening wijzen. Het staat Manpower overigens vrij om bij de honorering van tolken en vertalers te differentiëren naar bijvoorbeeld ervaring of kwaliteit.

De erkenning

Ik stel het op prijs dat de leden van de CDA-fractie geheel in kunnen stemmen met het voorgestelde systeem van registratie en de verplichting om de inschrijving eens per vijf jaar te vernieuwen.

De aan het woord zijnde leden vragen zich, gelet op het grote aantal talen dat in de wereld wordt gesproken, af op welke wijze artikel 6c van het wetsvoorstel geoperationaliseerd kan worden, met andere woorden op welke wijze wordt voorzien in voldoende aanbod van tolken en vertalers? Artikel 6, onderdeel c, biedt personen die over een getuigschrift beschikken dat niet bekend is bij de Minister van Justitie, een mogelijkheid om zich te registreren in het register. Deze getuigschriften zullen in voorkomende gevallen worden voorgelegd aan de Netherlands Organisation for International Cooperation in Higher Education (Nuffic). Deze instantie heeft zich gespecialiseerd in de beoordeling van buitenlandse getuigschriften en wordt door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ingeschakeld ter beoordeling van getuigschriften van personen die in aanmerking willen komen voor toelating tot een universiteit of een andere beroepsopleiding. Vanzelfsprekend worden alleen die getuigschriften aan de Nuffic voorgelegd die betrekking hebben op het beroep van tolk of vertaler. Indien de Nuffic een getuigschrift beoordeelt en vaststelt dat het gelijkwaardig is aan de criteria die op grond van artikel 3 aan de opleiding worden gesteld, komt de tolk of vertaler in aanmerking voor inschrijving in het register. Dit laat onverlet dat hij wel aan de overige criteria voor inschrijving dient te voldoen.

Tolken en vertalers die door het ontbreken van opleidingen of een deskundige die de kennis kan toetsen, niet kunnen aantonen dat zij voldoende geëquipeerd zijn, kunnen zich op grond van artikel 2, derde lid, aanmelden voor de lijst die eveneens door de Raad voor Rechtsbijstand te Den Bosch zal worden bijgehouden.

Tot slot merk ik op dat huidige Kwaliteitsregister tolken en vertalers dat door de Raad voor Rechtsbijstand te Den Bosch wordt bijgehouden een groot aantal talen bevat. Zo staan negen tolken in de taal Twi ingeschreven. Met de aan het woord zijnde leden acht ik het een goede gedachte waar mogelijk aansluiting te zoeken bij registers binnen en buiten de EU.

De verplichting tot periodieke bijscholing

De leden van de CDA-fractie vragen of ik voornemens ben een verplichting tot periodieke bijscholing te introduceren. Ik acht het bijhouden van de kennis door tolken en vertalers inderdaad van groot belang. In dat kader bevat het vierde lid van artikel 8 de grondslag voor een algemene maatregel van bestuur die hierop betrekking heeft. Bij de aanvraag tot verlenging van de inschrijving in het register dient de tolk of vertaler aan te tonen dat de noodzakelijke kennis is bijgehouden en werkervaring is opgedaan. De wijze waarop dit wordt vorm gegeven zal nader in de algemene maatregel van bestuur worden uitgewerkt.

Tolken en vertalers werken vaak alleen of met een beperkt aantal collega's. Dat betekent dat er weinig mogelijkheden zijn om de eigen vaardigheden aan die van anderen te toetsen. Hierdoor bestaat het gevaar dat bepaalde «fouten» ingeslepen raken, eenvoudig omdat niemand erop wijst. Het is

daarom niet alleen van belang dat kennis en vaardigheden worden bijgehouden en verder door deelname aan opleidingen en symposia ontwikkeld wordt ontwikkeld. Essentieel is ook de ontwikkeling van een systeem van intercollegiale toetsing (*peer review*), dat functioneert als een intern kwaliteitsbewakend systeem van beide beroepsgroepen. Bij de ontwikkeling daarvan wil ik uitdrukkelijk het initiatief laten aan de beroepsgroepen en het te vormen Kwaliteitsinstituut. Het gaat hier immers in feite om voorschriften voor concreet handelen van professionele tolken en vertalers. Die inhoud van daarvan dient in beginsel door de professie in samenspraak met opleiders en afnemers te worden geformuleerd.

Het bestaan van een gedragscode en een professioneel toezicht op de handhaving en naleving daarvan

Zoals de leden van de CDA-fractie vragen, is bij het opstellen van dit wetsvoorstel inderdaad overwogen tuchtrecht voor beëdigde tolken en vertalers te introduceren. De reden waarom hiertoe niet is overgegaan, is gelegen in de samenstelling van de beroepsgroep. De beroepsgroep van tolken en vertalers staat aan het begin van een proces van professionalisering en het gezamenlijk vorm en richting geven aan de beroepsbrede maatstaven. In het rapport «Beleidsuitgangspunten wettelijk geregeld tuchtrecht» (uitgave Ministerie van Justitie, Den Haag, 7 december 2006) wordt op dit punt het volgende opgemerkt. «Indien een beroepsgroep nog geen verenigingstuchtrecht kent, is er sprake van een risico. Het is dan de vraag of binnen de beroepsgroep gemeenschappelijke normen gelden op grond waarvan de tuchtrechter een oordeel kan vellen dat binnen de beroepsgroep op navolging kan rekenen. Ontbreken deze gemeenschappelijke normen dan is het niet raadzaam met wettelijk geregeld tuchtrecht te starten.» Het is mijn verwachting dat dit wetsvoorstel een belangrijke stimulans zal vormen voor het ontwikkelen van gezamenlijke beroepsnormen. Ook van de beroepsgroepen zelf mag op dit punt een inspanning verwacht worden, bijvoorbeeld door het realiseren van een beroepsorganisatie en een gezamenlijke gedragscode. In de fase waarbij deze gezamenlijke beroepsnormen nog ontwikkeld worden, volg ik de lijn van het voornoemde rapport en acht ik het invoeren van wettelijk tuchtrecht voor deze beroepsgroepen prematuur.

De staatssecretaris van Justitie,
N. Albayrak